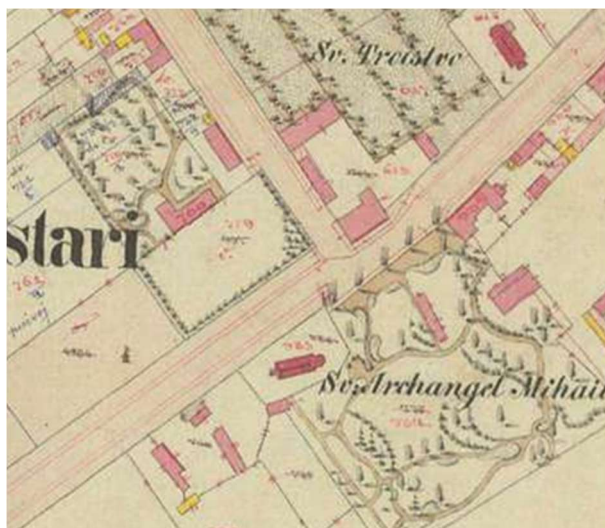

ČEPIN

1. OPĆI I ADMINISTRATIVNI PODACI

Županija	Osječko-baranjska
Grad/općina	Čepin
Naselje	Aljmaš
Katastarski podaci	k.č. br.: k.č. 2606, k.o. Čepin
Naziv	Dvorac Čepin
Nadležnost	Konzervatorski odjel u Osijeku
Glavna datacija	prva polovina 19.st.
Naručitelj	Ivan Kapistran II. Adamović
Vlasništvo	Općina Čepin
Pravni status	Z-1243
Namjena	Bez namjene

Povijesni katastar imanja iz 1863. i zona zaštite na DOF podlozi

2. SMJEŠTAJ, ORGANIZACIJA I SASTAVNICE CJELINE

Dvorac, okružen perivojem i uvučen od glavne ceste, smješten je u zapadnom dijelu naselja. Kompleks dvorca s perivojem je u cijelosti ograđen recentnom ogradom, a sa zapadne strane je rub parcele dodatno definiran kontinuiranim opkopom. Sjeverno od dvorca, iza stražnjeg pročelja, nekada su se nalazile gospodarske građevine, smještene na rubovima manjeg perivoja, kroz koji je kolni put vodio do ulaza u dvorac. Ispred glavnog pročelja također je bio uređen perivoj s rondelima cvijeća. U drugoj polovici 20. stoljeća uz sjeverno pročelje dvorca je dograđeno stubište za školu (današnje istočno krilo), a kasnih osamdesetih godina, aneksi za potrebe Doma za starije i nemoćne osobe. Te dogradnje još uvijek definiraju spomeničku cjelinu dvorca.

2.1. DVORAC

Izvorno jednokatna građevina L-tlocrta dogradnjom istočnog krila (stubišta) u drugoj polovici 20. stoljeća dobiva tlocrt u obliku ključa. Glavno, južno pročelje natkriveno je četverostrešnim krovom i dodatnim limenim dvostrešnim krovom zabata. Zapadno sporedno krilo natkriveno je trostrešnim krovom. Uslijed naknadne dogradnje duž sjevernog pročelja i istočnog pročelja bočnog krila, sjeverna krovna ploha

glavnog krila, kao i istočna krovna ploha zapadnog krila, proširene su jednostrešnim limenim krovom. Tom dogradnjom je oblikovan kontinuirani prizemni trijem odnosno hodnik na katu dvorišne strane glavnog i zapadnog krila. Dogradnjom istočnog krila, također katnog volumena s trostrešnim krovom, dvorac poprima svoj današnji tlocrt. Prostorni koncept prizemlja i kata čine po tri prostorije u glavnom krilu - ulazni trijem i dva bočna salona te spavaonice na katu - te niz manjih prostorija u zapadnom krilu. Krajem 19. stoljeća na dvorišne strane dvorca dograđuje se trijem u prizemlju, odnosno hodnik na katu, kojim se pristupa prostorijama prizemlja i kata, a na katu se dodatno uređuju toaleti. Dvorac je zidan opekom. Podrumske prostorije svođene su bačvastim svodovima, dok su prostorije prizemlja i kata natkrivene drvenom međukatnom konstrukcijom. Krovna konstrukcija nad glavnim krilom je tip dvostruke stolice, a krovna konstrukcija nad zapadnim krilom je roženičko krovište s pajantom.

U oblikovanju pročelnih plaštova dominantno je glavno, južno pročelje, raščlanjeno nizom prozora te dekorirano profilacijama i ornamentikom klasicističke provenijencije. Središnje postavljeni rizalit glavnog pročelja izvorno je bio razveden kamenim stubovima s ulaznim trijemom te nizovima prozora na katu, iznad kojih je bila izvedena četvrtasta atika s profiliranim dekoracijama. Danas je otvoreni trijem sa stubovima zazidan, no sačuvana je dominantna središnjeg rizalita, sada zaključenog zabatom. Podnožje je izvedeno u imitaciji kamenih ploča. Arhitektonska plastika dvorca je recentna, premda ponavlja izvorni izgled u stilu klasicizma. Ostala pročelja skromno su oblikovana, razvedena prozorskim nizovima te jednostavnim međуетажnim profiliranim vijencima. Oprema interijera nije sačuvana.

Tijekom 60-ih godina 20. stoljeća dvorac je adaptiran u osnovnu školu, kada je uz sjeverno pročelje dograđeno istočno krilo. Tijekom 80-ih godina 20. stoljeća dvorac je adaptiran za potrebe staračkog doma, kada su uz istočno pročelje dvorca izvedene još brojne druge dogradnje paviljonskog tipa.

2.2. GOSPODARSKE ZGRADE

Sjeveroistočno od dvorca nalazila se gospodarska zidanica, koja je recentno zamijenjena utilitarnom gradnjom razvedenog i znatno većeg tlocrta.

2.3. KRAJOLIK

Izvorno su parkovne komunikacije - pješački i kolni ulaz - bile organizirane u sjevernom dijelu perivoja, iza dvorišnog, sjevernog pročelja. Južna strana perivoja, ispred glavnog pročelja, bila je oblikovana kao perivoj s cvjetnim rondelima i stazama. Osnovna koncepcija perivoja nije sačuvana. Također, nisu sačuvani parkovni elementi. Očuvana je tek zelena površina nekadašnjeg perivoja kao i dio dendroflorate pravac izvorne ograde.

3. STANJE

Vanjski i pregradni zidovi dvorca su u srednjem stanju, uz vidljivu prisutnost pukotina i kapilarne vlage. Međukatna konstrukcija je u vrlo lošem stanju, podovi kata iznad drvenih grednika su truli i djelomično uništeni. Krovšte je u lošem stanju, krovna konstrukcija je mjestimice trula. Unutarnja i vanjska stolarija je u lošem stanju. Po uzoru na postojeću moguće je izraditi novu (skupa s okovom). Nisu sačuvani slojevi izvorne žbuke kao ni izvorni bojani slojevi. Gospodarske građevine nisu sačuvane.

4. VALORIZACIJA

Na posjedu Čepin, kojeg obitelj Adamović stječe 1765. godine i po kojemu obitelj dobiva pridjevak „Čepinski“, Ivan Kapistran I. sagradio je barokni dvorac. Taj prvi čepinski, barokni dvorac, danas uklonjen, nalazio se preko puta današnjeg, klasicističkog dvorca. Nedugo zatim, u ranom 19. stoljeću, Ivan Kapistran II. Adamović Čepinski podiže i ovaj, klasicistički dvorac. Poslije I. svjetskog rata Bela Adamović je prodao novi odnosno klasicistički dvorac Dragutinu pl. Mihaloviću, bogatom trgovcu iz osječke Tvrđe, koji je već ranije posjedovao stari barokni dvorac.

Novi dvorac prezentira klasicističku tipologiju dvorca, okruženog perivojem kojemu se otvara svim pročeljima, dok je glavno pročelje naglašeno rizalitnim istakom sa zabatom. Od izvornog sloja još se čita tlocrt dvorca te artikulacija glavnog pročelja, redizajniranog krajem 19. stoljeća, kada je izvorna četvrtasta atika rizalita pročelja zamijenjena trokutastim zabatom. Tada se dograđuje i trijem s hodnicima s dvorišne strane. Rješenje pročelja dvorca s naglašenim centralnim dijelom (u ovom slučaju rizalitom) tipološki je srodno drugim primjerima klasicističkih dvoraca u istočnoj Slavoniji (primjerice, dvorac Esterházy u Dardi, dvorac Pejačević u osječkoj Retfali), premda se od istih razlikuje prvenstveno manjim dimenzijama te ublaženom monumentalnošću. Poput srodnih mu klasicističkih dvoraca, i dvorac u Čepinu je u cijelosti otvoren prema perivoju u središtu kojeg je smješten i s kojim čini jedinstvenu cjelinu. Povijesna vrijednost dvorca očituje se u simboličkom značaju sjedišta posjeda obitelji Adamović, jedne od najutjecajnijih plemićkih obitelji Slavonije od 18. pa do ranog 20. stoljeća.

5. MJERE ZAŠTITE I PREPORUKE ZA OBNOVU I PRENAMJENU DVORCA I PRIPADAJUĆIH DIJELOVA KOMPLEKSA

Dvorac, k.č. 2606, k.o. Čepin – stupanj zaštite: D3

Kao primjer klasicističke ladanjske arhitekture te svjedočanstvo povijesti obitelji Adamović, dvorac Adamović, premda tijekom stoljeća više puta pregrađivan te devastiran, no kojemu je sačuvan izvorni volumen i oblikovanje pročelja, kao i smještaj unutar perivoja što mu daje stilsku i ambijentalnu vrijednost, obnavljat će se uz primjenu konzervatorskih metoda (sanacija, konzervacija, restauracija, restitucija) u očuvanju volumena te artikulacije i oblikovanja pročelja. Unutarnji prostor je moguće prilagoditi potrebama nove namjene.

Nova gradnja, k.č. 2606, k.o. Čepin – stupanj zaštite: D5

Unutar parcele, sjeveroistočno od dvorca, moguća je nova izgradnja suvremenog oblikovanja koja će se oblikovanjem i dimenzijama prilagoditi karakteru kompleksa.

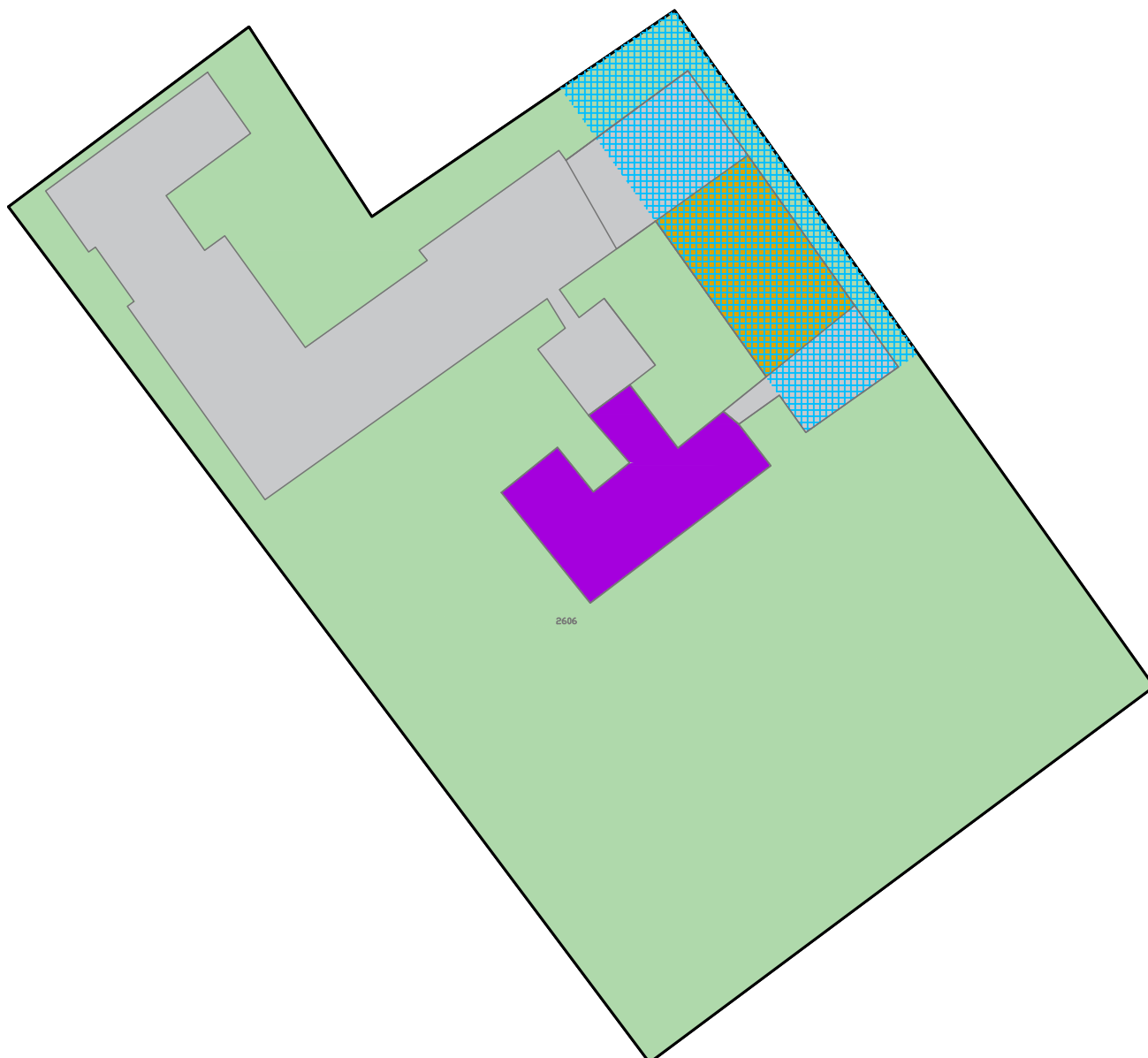
Recentna izgradnja u i stočnom i stražnjem dijelu parcele, k.č. 2606, k.o. Čepin – stupanj zaštite: G3, R1

Na povijesnom katastarskom planu istočno od dvorca ucertana je gospodarska zidanica. Na njezinu mjestu danas se nalazi recentna izgradnja koja se proteže i na stražnjem dijelu parcele. Uklanjanjem ove

gradnje otvorit će se mogućnost faksimilske rekonstrukcije povijesne zgrade (ukoliko postoji dokumentacija ili drugi materijalni izvori informacija na temelju kojih je moguće izvesti faksimil) ili zgrade suvremenog oblikovanja u osnovnim gabaritima povijesne zgrade, dok će u stražnjem dijelu biti moguća nova izgradnja čije će dimenzije, volumen i oblikovanje propisati nadležni konzervatorski odjel.

Krajolik, k.č. 2606, k.o. Čepin – stupanj zaštite: K3

Prostor povijesnog perivoja uredit će se rekonstrukcijom matrice s mogućim uvođenjem odgovarajućeg biljnog fonda i nove opreme. Naglasak je na očuvanju zelene zone ili parternom uređenju bez nove izgradnje, sve usklađeno s karakterom prostora (prema konzervatorskim smjernicama nadležnog konzervatorskog odjela).

DVORAC

- D3** Primjena konzervatorskih metoda (sanacija, konzervacija, restauracija, restitucija, rekonstrukcija) u očuvanju volumena te artikulacije i oblikovanja pročelja. Unutarnji prostor je moguće prilagoditi potrebama nove namjene. Sve navedeno izvodi se u skladu s detaljnijim konzervatorskim smjernicama koje će se izdati na temelju konzervatorsko-restauratorskih istraživanja koje je prethodno potrebno provesti.
- D5** Nova izgradnja suvremenog oblikovanja koja će se oblicima i dimenzijama prilagoditi karakteru kompleksa.

GOSPODARSKE ZGRADE

- G3** Nova izgradnja u smislu faksimila povijesne zgrade (ukoliko postoji dokumentacija ili drugi materijalni izvori informacija na temelju kojih je moguće izvesti faksimil) ili suvremenog oblikovanja u osnovnim gabaritima povijesne zgrade koja se nalazila na tom mjestu. Sve navedeno izvodi se u skladu s detaljnijim konzervatorskim smjernicama koje će se izdati na temelju konzervatorsko-restauratorskih istraživanja koje je prethodno potrebno provesti.

RECENTNA IZGRADNJA

- R1** Valorizaciju i smjernice donosi nadležni konzervatorski odjel.

KRAJOLIK

- K3** Očuvanje zelene zone ili parterno uređenje bez nove izgradnje, sve usklađeno s identitetskim obilježjima krajolika i karakterom okoliša (prema konzervatorskim smjernicama nadležnog konzervatorskog odjela).

6. BIBLIOGRAFIJA I DOKUMENTACIJA

Obad Šćitaroci, Mladen, Bojanić Obad Šćitaroci, Bojana; Dvorci i perivoji u Slavoniji, od Zagreba do Iloka, Zagreb, 1998.

Erceg, Ivan; Ivan Kapistran Adamović, javni djelatnik, veleposjednik i ekonomist: pregled ekonomsko-povijesnog razvitka, Povijesni arhiv Osijek, Osijek, 1996.

Sršan, Stjepan; Čepin, Povijesni arhiv Osijek, Osijek, 1993.

Pavić, Hrvoje; „Kolonija Ciprovčana u Osijeku s osvrtom na obitelj Adamovich de Csepin“, Essehist (2012): 53-58.

Dvorci i kurije sjeverne Hrvatske – stanje i mogućnosti njihova uključivanja u suvremeni život, grupa autora, Republički zavod za zaštitu spomenika kulture, Zagreb, 1970.

Arhitektonska snimka postojećeg stanja, Konzervatorski projektni atelje j.d.o.o., Konzervatorski elaborat – dvorac Adamović-Mihalović u Čepinu, Osijek, veljača 2019., M 1:100.